

LJETNA ŠKOLA: „PHILOSOPHY AND TECHNOLOGY”

MATIJA VIGATO
Filozofski fakultet,
Sveučilište u Zagrebu
matijavigato@gmail.com

U prostoru Instituta za filozofiju u Zagrebu od 17. do 20. lipnja 2019. godine održana je ljetna škola pod nazivom *Philosophy and Technology*, što je ujedno i prva ljetna škola u organizaciji Instituta. Cilj je škole bio filozofski razmotriti tehnologiju iz perspektiva raznih filozofskih disciplina, ali i područja znanosti, i to predavanjima, seminarskim izlaganjima i popratnim diskusijama. Škola je bila namijenjena doktorskim studentima i naprednijim studentima diplomskog studija koji su u prijavi imali mogućnost prijaviti izlaganje i ime profesora na čije bi se predavanje ono tematski nadovezivalo te pod čijim bi se mentorstvom pripremalo. Škola se održala na engleskom jeziku.

Nakon otvaranja Boris Kožnjak je u svom uvodnom predavanju pod nazivom *Technology, Philosophy and Science* pozivao na preispitivanje uvriježenog shvaćanja tehnologije kao tek primjene znanosti, kao protuprimjer navodeći tehnološku prožetost moderne eksperimentalne znanosti. Potom je Martino Rossi Monti održao predavanje s temom *The Apocalypse of Modernity: Intellectuals and Technology in the 20th Century*, u kojem je istraživao anksioznosti u promišljanju brzog tehnološkog napretka kod filozofa dvadesetog stoljeća te o njegovu nasljeđu u suvremenoj misli. Posljednje predavanje u bloku održala je Marie-Élise Zovko, i to pod naslovom „*Technai*”, „*Epistēmai*” and „*Poiēsis*” in *Plato and Plotinus: Tacit Knowledge in Classical and Post-classical Intellectualism and Implications for a Post-technological Concept of Mind*. Govorila je o komplementarnoj vezi između *technai* and *epistēmai* u klasičnoj i post-klasičnoj tradiciji, njihovu uvođenju u suvremeni koncept tehno-logije te o njihovoj vezi s *poiēsisom* kao kreativnom ili produktivnom aktivnošću. Nakon predavanja uslijedile su studentske seminarske prezentacije. Hanna Kurovska održala je izlaganje pod nazivom *The Liaison Between Science and Technology in the Actor-network Theory Framework*, Karolina Rybačiauskaite pod nazivom *Karen Barad's Views on Science and Technology* te Lilia Mitsiou pod nazivom *Monuments of Desire*.

Sljedećeg dana novi je blok otvorio Srećko Kovač s predavanjem *Logic and Machines*. Razmatrao je probleme u upotrebi mehaničkih metoda u logici, kao što je u slučaju Turingovog stroja problem zaustavljanja i neodlučivost te nove filozofske probleme koje donosi Turingov stroj s prorokom (*Oracle Turing Machine*). Nakon toga, Jure Zovko u svom je predavanju, koje je naslovio *Heidegger's*

Critique of Modern Technology: A Critical Approach, izložio ključne elemente u kritici tehnologije Martina Heideggera referirajući se na stručnjaka za umjetnu inteligenciju Huberta Dreyfusa. Zadnje predavanje drugoga bloka održali su Davor Pećnjak i Matej Sušnik s temom *Ethical Problems of Modern Military Technology*. Cilj njihova predavanja bio je razmotriti etičke probleme vojne tehnologije čiji je razvoj dao mogućnost korištenja, među ostalim, oružja kojima se upravlja na daljinu i onih koja su autonomna. Seminarska izlaganja tematski su slijedila predavanja govoreći o umjetnoj inteligenciji i etici vojne tehnologije, pa je Dijana Magđinski održala izlaganje na temu *AlphaFold — Black Boxing and Reproducibility*, Szilvia Finta na temu *What is the Logic of Ethics? Some Remarks for Developers of Ethics of AI From the Perspective of the Hebrew Scripture and the Ancient Rabbinic Law*, Duje Kovačević na temu „Killer Robots” or „Kill the Robots”?, a Lovro Furjanić na temu *Artificially Generated Knowledge in „Black Mirror”*.

Treći dan ljetne škole započeo je predavanjem *Mechanization of Nature at the Outset of Modern Science* u kojem je Luka Boršić govorio o karakteristikama moderne znanosti koja prirodne fenomene objašnjava u analogiji s mehaničkim uređajima te o razvoju takve *mehanističke filozofije* u djelima autora kao što su Pierre Gassendi, Galileo Galilei, René Descartes i Isaac Newton, pri čemu se osvrnuo i na utjecaj koji je na Gassendija i Galilea imao hrvatski filozof Frane Petrić. Seminarska izlaganja koja su uslijedila nosila su naslove *Gameplay as Situated Activity*, *Empedocles’ use of the Clepsydra to Explain Natural Phenomena*, *New Mechanical Philosophers: Continuity or Confrontation With the Mechanical Modern Philosophy* i *Knowledge After the End of Nature*, a održali su ih redom: Matija Vigato, Nathasja van Luijn, Michal Oleksowicz i Sezen Bektaş.

Zadnji blok ljetne škole obilježila su predavanja Dušana Dožudića i Tomislava Bracanovića. Dožudić je u svom predavanju *The Metaphysics of Artefacts* karakterizirajući tehnologiju kao skup artefakata, artefakt nastojao definirati, klasificirati i odrediti njegov položaj unutar prirode. Zatim je Bracanović, za kraj, u predavanju pod naslovom *Ethics and New Technologies* analizirao etičke probleme vezane za utjecaj novih tehnologija (kao što su robotika i umjetna inteligencija) na zapošljivost, zdravlje, obrazovanje i intimne odnose ljudi, a ujedno i transformaciju naše moralne osjetljivosti i etičkog rasuđivanja.

Nakon organiziranog odlaska sudionika u Tehnički muzej Nikola Tesla, filozofska škola završila je prigodnom večerom.